

Grønn Vekst
HALLINGDAL

Aktuell lokalisering av **NY BATTERIFABRIKK**

HALLINGDAL – FLÅ

Innledning

I forbindelse med at samarbeidskonstellasjonen Panasonic, Equinor og Hydro inviterer til å melde interesse, om mulige tomter for en bærekraftig og kostnads-effektiv europeisk batterivirksomhet, melder herved Hallingdal sin interesse. Og vil i det etterfølgende klargjøre Hallingdal sin posisjon og sine fortrinn, ut fra de kriterier som er satt for mulig lokalisering.

Hallingdal er en felles bo – og arbeidsmarkeds-region med et utstrakt interkommunalt samarbeid. Konseptet presentert i dette dokumentet er et samarbeid mellom Flå kommune som vertskommune og Regionrådet for Hallingdal som det politiske samarbeidsorganet for de seks kommunene i Hallingdal. I arbeidet har det og vært tett dialog med Hafslund Eco og BEBA (batteriselskapet til Bellona). Arbeidet har inkludert støtte i søknads-prosessen gjennom dialog og arbeidsmøter (se også eget kapittel).

Hallingdal har gjennom tiår vist seg som en atypisk distriktsregion. Som en av få distriktsregioner har Hallingdal hatt befolkningsvekst og vekst i privat næringsliv. Hallingdal er en distriktsregion som har vist at samarbeid, kreativitet og offensiv tenking er et godt grunnlag for en positiv utvikling.

Hallingdal er en attraktiv arbeidsmarked-region og bostedsregion. Hallingdal som

landets største reiselivsregion understreker attraktiviteten.

Hallingdal har høy kompetanse og mangfold innen primærnæring, industri, reiseliv og kultur.

«**Grønn Vekst Hallingdal**» er et prosjekt, eid av Regionrådet, for å etablere Hallingdal som en “grønn region” ved å mobilisere, tillegne oss kunnskap som grunnlag for videre satsing på bærekraftige løsninger og produkt for næringsliv, reiseliv og innbyggere i Hallingdal og etablering av nye bærekraftige arbeidsplasser. Prosjektet ønsker også å ta en posisjon innenfor dette området nasjonalt og etablere løsninger og praksis som andre kan dra nytte av. I tillegg vil prosjektet bidra til økt samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen, forskningsmiljø, virkemiddelapparatet og næringslivet i Hallingdal.

Flå kommune

Flå er den sørligste kommunen i Hallingdal og danner innfallsporten til Hallingdal sørfra. Kommunen er på drøyt 700 km² og har 1060 innbyggere. Flå har de siste 15-20 år hatt en enorm utvikling, basert på fritidsboliger og Olav Thons satsing på Bjørneparken og forretningsutvikling i sentrum. Og denne utviklingen hadde ikke vært mulig uten en positiv og fremoverrettet kommuneadministrasjon

og godt politisk klima og samarbeid. Da klarer en liten bygd å ha en omsetning på godt over 250 millioner i detaljhandel, ha en Bjørnepark med over 90.000 besøkende, legge til rette for utbygging av over 4000 hytte-tomter og skape et godt miljø for både innbyggere, næringsliv, hyttefolk og turister.

For å vise Flå kommune sin evne til å gripe mulighetene og legge til rette for næringsetableringer:

- ◆ Bjørneparken - etablert 1997, restrukturert 2007/2008, nå 90.000 besøkende
- ◆ Jakt- og fiskesenteret - åpnet 2012
- ◆ Besøkssenter Rovdyr Flå - åpnet 2014
- ◆ Bjørneparken Kjøpesenter - åpnet 2010, areal 10.000 kvm (inkl. hotell) + 6000m² regulert
- ◆ Maxbo 2019, 1000m²
- ◆ Thon Hotel Bjørneparken - åpnet 2010
- ◆ Flå Veksthus - 2015, 2500 m²
- ◆ Høgevarde - etablert 2004, ca. 20 000 mål, bygd 600 hytter, åpner for utvikling av totalt ca. 2000 hytter.
- ◆ Turufjell - etablert 2018, ca. 13 700 mål, åpner for utvikling av ca. 2 000 hytter.

Det vises også til forskningsbaserte studier:

- ◆ Suksessrike distriktskommuner En studie av kjennetegn ved 15 norske distriktskommuner (2012)
- ◆ Suksessrike distriktskommuner anno 2018

”

I Flå er det en politisk ledelse som er innstilt på at næringsvirksomhet må utvikles for å få utvikling i kommunen.

Olav Thon ved åpningen av Flå Veksthus
22. mai 2015

”

Takk til Flå-samfunnet med Ordføreren i spissen. Vi er møtt med en velvilje her som vi bare kunne drømt om.

Styreleder i NJFF Torstein Moland ved åpninga av Jakt- og Fiskesenteret 1. februar 2012

”

I Flå kommune kan man bare si «ja». Alt vi har spurt om har blitt lagt til rette for.

Carl Otto Løvenskiold til Hallingdølen etter åpningen av Maxbo Flå sommeren 2019

”

Flå skiller seg ut med et politisk apparat og en administrasjon som møter folk med positivisme og ikke går seg fast i et rigid regelverk.

Administrerende banksjef Knut Oscar Fleten i Sparebank 1 Hallingdal Valdres i Bankmagasinet

Regionrådet for Hallingdal

Regionrådet for Hallingdal er det politiske samarbeidsorganet for de seks kommunene i Hallingdal (Hol, Ål, Gol, Hemsedal, Nesbyen, Flå).

Regionrådet for Hallingdal er et samarbeids- og interesseorgan for de deltakende kommunene. Rådet arbeider for å utvikle regionen med særlig vekt på noen prioriterte satsingsområder. Rådet ivaretar interessene til regionen overfor fylke, stat og andre organ på region-, fylke- og riksplan.

Kommunene i Hallingdal har svært lang tradisjon i å tenke interkommunalt og regionalt.

Dette gjelder både for kommunal sektor, næringslivet, lag og organisasjoner.

Det er innarbeidd en forståelse for hva interkommunalt og regionalt samarbeid innebærer og krever. Hallingdal har en felles identitet og kultur som er en viktig forutsetning for at denne type samarbeid skal lykkes.

Hafslund Eco, Eidsiva og BEBAs satsing for å tilrettelegge for batteriindustri

Hafslund Eco og Eidsiva har et mål om å bidra aktivt til etablering av grønn og fremtidsrettet norsk industri. Som vannkraftkonsern har vi sammenfallende interesser med industrien om å foredle den kraften som produseres lokalt for å skape grønn industri i våre nærområder.

Norge har som en vannkraftnasjon med lave kraftpriser, i tillegg til konkurransedyktige leverandørnettverk og teknologikompetanse, gode forutsetninger for å lykkes med å etablere batteriindustri. Norsk kraftforsyning har i tillegg den høyeste andelen fornybar energi med lavest utslipp i Europa og vil derfor bidra til mer bærekraftig batteriproduksjon. Dersom vi lykkes, vil vi ha bidratt til en betydelig grønn verdiskaping og tusenvis av nye arbeidsplasser.

For å nå målet, har Eidsiva og Hafslund Eco gått sammen med BEBA, batteriselskapet til Bellona, for å gjennomføre en kommersiell kartlegging og industriell utredning for etablering av batteriproduksjon. Hovedformålet med arbeidet er å legge til rette for en eller flere industrielle aktører innen storskala batteriproduksjon og akselerere utviklingen av en batteriindustri i Norge.

Arbeidet bygger på flere års arbeid med og kunnskap om batterier og batteriproduksjon som begynte med en mulighetsstudie for storskala batteriproduksjon lansert i 2018. I dag har partene et tett samarbeid med kompetansemiljøer på batterier som blant annet inkluderer NTNU på styringssystemer og cyber security og Sintef Manufacturing på produksjonsteknologi.

Gjennom dette arbeidet, jobber vi bredt med å identifisere flere godt egnede lokasjoner. Arbeidet har inkludert å støtte Regionrådet for Hallingdal i søknadsprosessen gjennom dialog og arbeidsmøter.

Ved utvelgelse av lokasjoner vil Eidsiva, Hafslund Eco og BEBA kunne være en profesjonell bidragsyter og strategisk partner i utviklingen, med mål om å redusere risiko og kostnader, samt effektivisere regulerings- og konsesjonsprosesser. Ved behov kan vi bistå bl.a. gjennom dialog med lokale interessenter og myndigheter, regionalnettereiere og Statnett. Vi ser svært mange likheter mellom tomteutvikling til batteriproduksjon og den vi har jobbet med til vindkraftproduksjon. Vi har derfor godt med erfaring som vi kan benytte sammen med Regionrådet for Hallingdal.

Beliggenhet - Roppemoen

Tomt ligger i Flå kommune, 8 km. sør for Flå sentrum.

Tomt ligger nær Bergensbanen, Rv7 og Hallingdalselva.

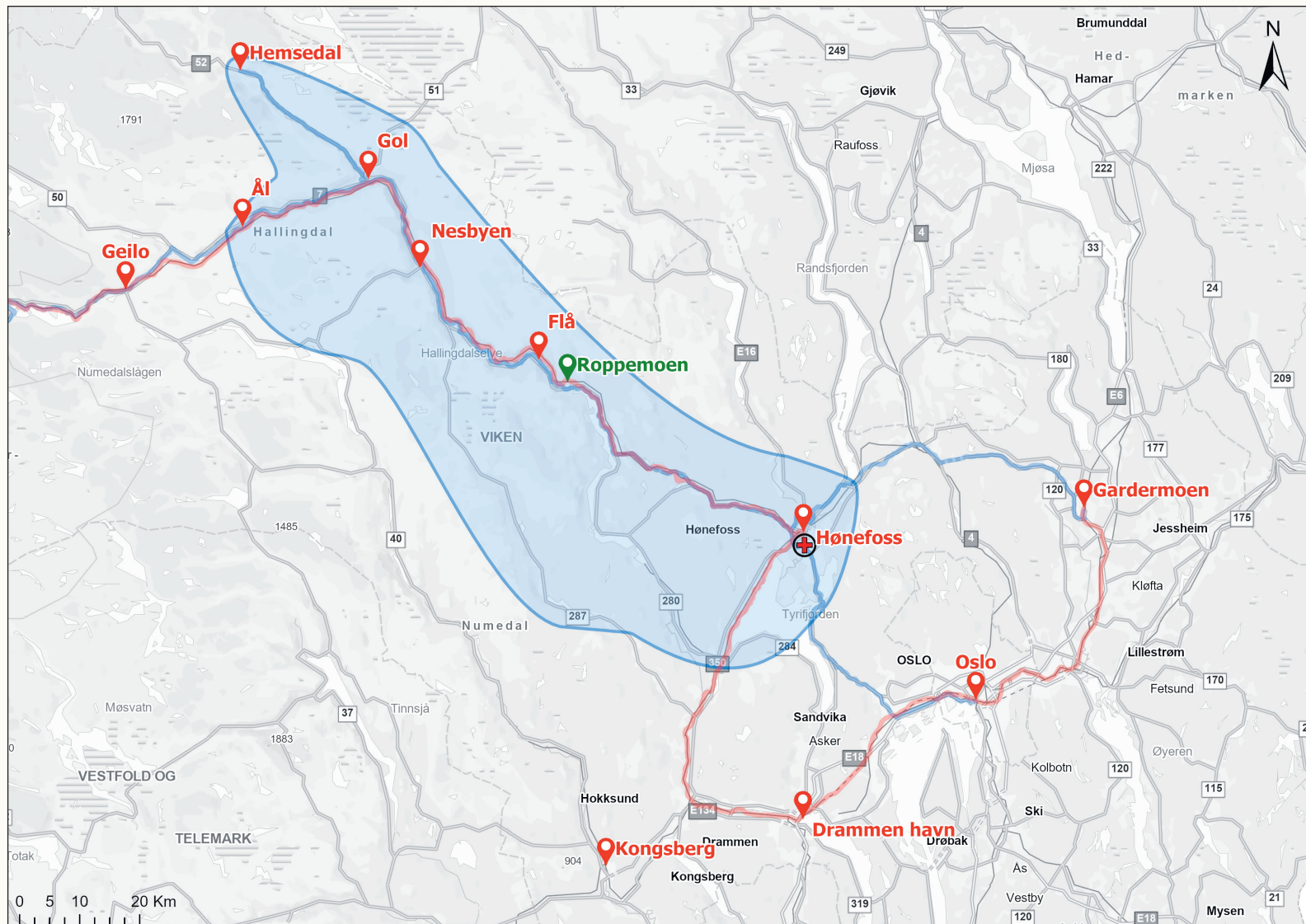

Fig.1: Oversiktskart, arbeidskraft 60 min. reisevei (blå skygge)

Kjøretider (min)

FRA - TIL	TOG	BIL	KOMMENTAR
Flå sentrum - Roppemoen		9	
Ål - Roppemoen	60	70	
Hønefoss - Roppemoen	40	50	
Oslo - Roppemoen	75	90	Ringeriksbanen og ny E16 etablert
Drammen - Roppemoen		100	
Gardermoen - Roppemoen		90	Direkte til hovedflyplass, Nymoen – Olum etablert
Kongsberg - Roppemoen		100	

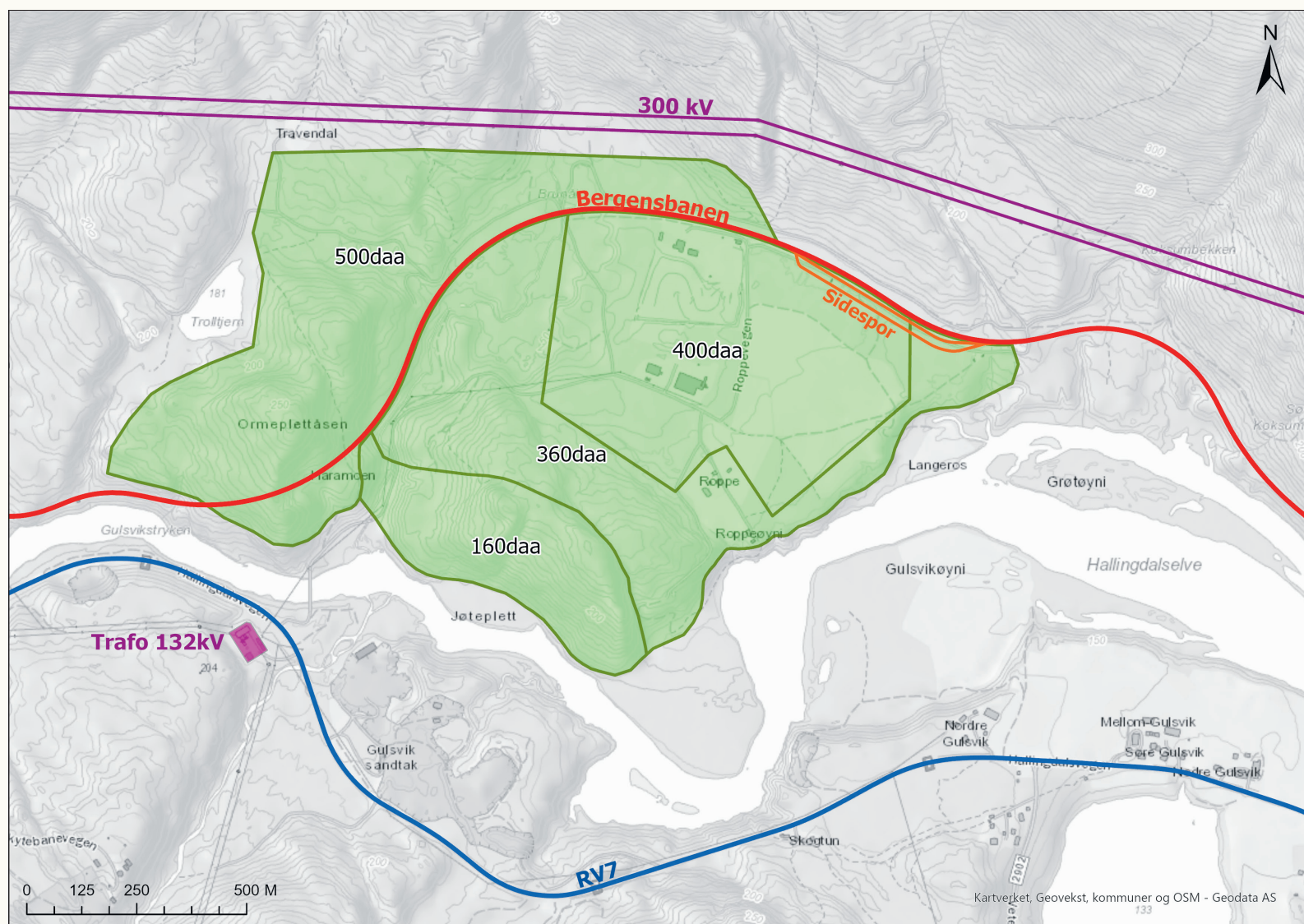

Fig. 2: Tomteområdet

Deler av området er uregulert. Området er avsatt til eksisterende og framtidig næringsbebyggelse, LNF og idrettsanlegg i gjeldende kommunedelplan for Gulsvik. Dersom hele området skal tas i bruk til industri, må området reguleres. Tidshorisont 1-2 år.

Flå kommune er i prosess med eiere og brukere av området.

Det er synliggjort areal på ca. 400 daa i første fase med mulighet for senere utvidelse opp til ca. 1300 – 1400 daa. Dersom areal nord for Bergensbanen skal tas i bruk kan det være aktuelt å rette ut Bergensbanen på strekningen, som har en linjeføring som knapt var god nok ved åpningen av Bergensbanen i 1909.

Avhengig av klarsignal for etablering vil første fase av tomt (400 daa) være byggeklar i 2023.

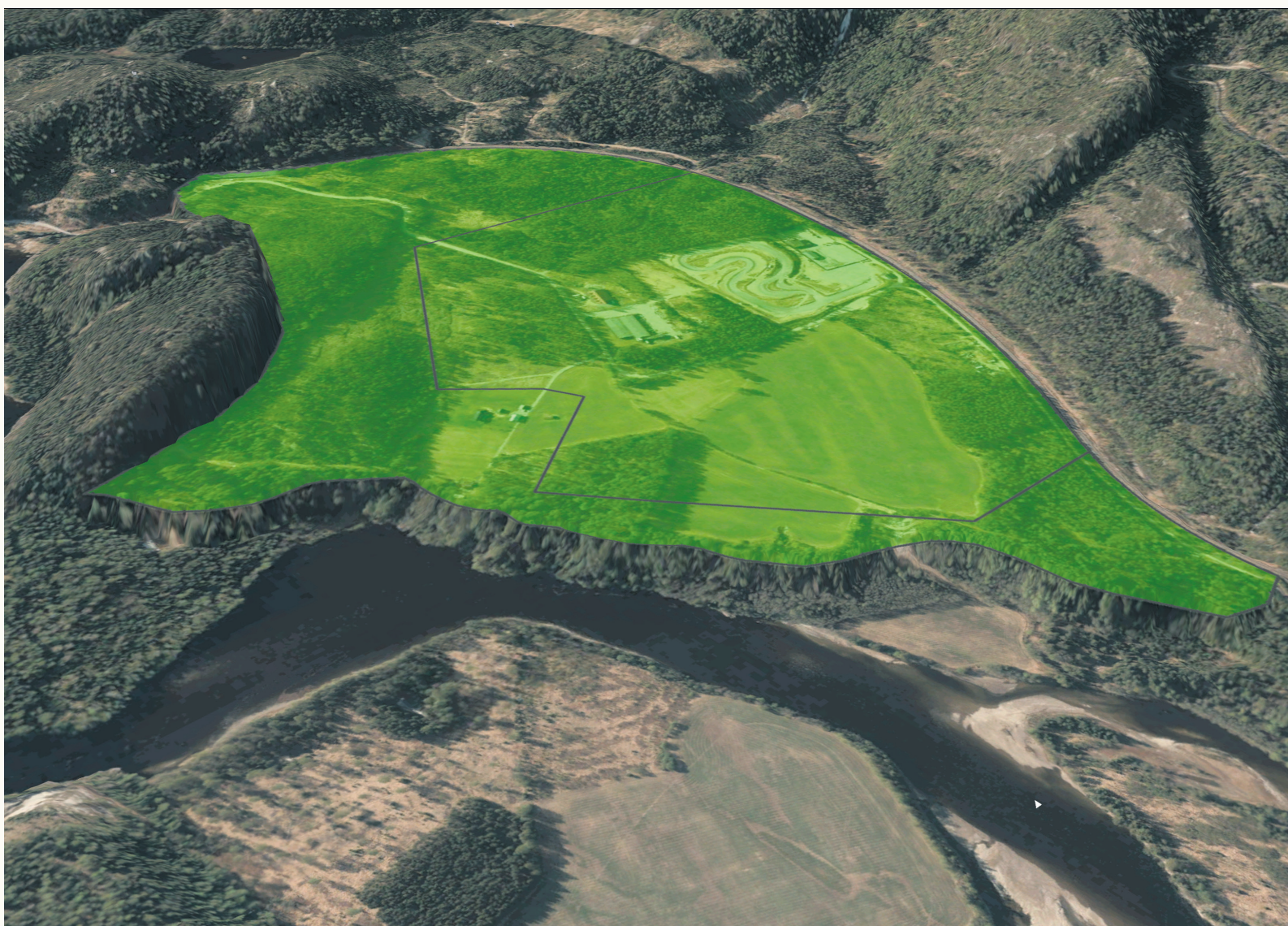

Fig. 3: Visualisering areal 400 + 360 daa (eks. 1 og 2 byggtrinn)

Tomt ligger godt avskjernet fra annen bebyggelse og er godt egnet for store industribygg

Miljøaspekter ved aktuell tomt, kulturminner, rødlistearter, støybegrensinger og tilstøtende aktiviteter.

Ingen registrerte rødlistearter.

Deler av området ligger i støysonen til Gulsvik-skogen skytebane. Tilstøtende aktivitet: næring/industri, motorsportbane, landbruk. To registrerte kulturminner, kullframstillingsanlegg.

Grunnforhold og utførte grunnundersøkelser

Stort sett breelavsetning, variabel tykkelse. En del av området består av bart fjell/tynt jorddekke.

Vann, avløp

Dagens brønn i løsmasser vil sannsynligvis måtte flyttes/reetableres, noe som blir vurdert som

uproblematisk. Dagens renseanlegg vil ha for liten kapasitet, her er det i gang et arbeid for å vurdere nytt renseanlegg for Høgevarde hyttefelt (totalt 2000 hytter). Dette vil kunne samordnes med Roppemoen.

Kostnader for tomt, klargjøring og tilknytning til infrastruktur

For Hallingdal og Flå vil etablering av en batterifabrikk selvsagt ha enorm betydning, og det ligger i sakens natur at det vil bli lagt til rette på en best mulig måte for realisering. På nåværende tids punkt blir det vurdert som nesten umulig å antyde konkrete beløp i forhold til kostnader og lokale/regionale bidrag. Det er også en kjensgjerning at tomtepris i Flå ikke kan sammenlignes med et mere bynært område.

Arbeidskraft - kompetanse

I **Hallingdal** bor det ca. 20.600 personer, totalt innen 60 minutter reisevei bor det ca. 75.000 personer. Tilgang på arbeidskraft innen 60 minutter reisevei er ca. 35.000 og antall nåværende arbeidsplasser innen 60 minutter reisevei 33.000. I tillegg vil Ringeriksbanen etablere et helt nytt togtilbud mellom Oslo og Hønefoss som vil bidra til å integrere bo- og arbeidsmarkedene i Oslo/Akershus og Ringerike. Dette vil støtte opp under bosetting og næringsaktivitet i Hønefoss-området, i tillegg til å avlaste Oslo.

Som fremtidig arbeidskraft blir «hyttehallingen» vurdert som svært reell. Det viser seg at stadig flere velger bolig nummer to (hytta) som utgangspunkt for arbeid. I Hallingdal er det i dag ca. 18.000 hytter, i Flå ca. 2000 hytter, men godkjente planer for ca. 3800 nye hytter.

Universitetet i Sørøst-Norge, fakultet for teknologi, naturvitenskap og maritime operasjoner

er lokalisert på fire campuser i regionen. USN er ledende på industriell IT, automatisering, elkraft-teknikk, miljø-og energiteknologi, mikro-nano-systemer og systems-engineering. Campus Kongsberg og Porsgrunn er særlig relevant for batteriproduksjon og har et godt samarbeid med Fagskolen i Viken. USN vil være en kompetans-eleverandør og en samarbeidspartner innen kompetanseutvikling i prosjektet.

Styrking av kompetanse for arbeidsstokken gjennom utvikling av relevante utdanningsløp i videregående skoler, fagskoler og universitet vil være en oppgave for Viken fylkeskommune og Hallingdal som region. Samarbeid med Fagskolen i Viken på Kongsberg, mest kjent som Tinius Olsen er svært relevant, der det allerede er et samarbeid med Hallingdal m.a. med bakgrunn i Norsk Reiselivsfagskole på Geilo.

Annen industriell og relevant tjenesteytende bedrifter i regionen

Hallingdal har en rekke industribedrifter, der noen av de største har sitt utgangspunkt i industrietableringen på 1960-tallet. Som eksempel Hallingplast og Defa. Sistnevnte bestemte seg høsten 2020 for å legge produksjon av ladekabler for el- og hybrid-biler til Hallingdal og Nesbyen. Hallingdal har også sterke miljø innen vannkraft med bakgrunn i Hallingdal som stor leverandør av vannkraft. I tillegg til industrien i Hallingdal er det også naturlig å peke på Ringeriksregionen, der Eggemoen Aviation & Technology park er et eksempel på et høyteknologi-senter med stor utvikling de siste årene. Viktige industrigrener er også

treindustri, betongproduksjon og mekaniske verksteder. I tillegg finnes det næringsparker på bl.a. Hvervenkastet og Eggemoen.

Hallingdal som den største reiselivsregionen i landet, har et svært godt utbygd tilbud innen servicenæringer og tjenesteytende næringer. Når det gjelder lokalt servicetilbud, så er det både kjøpesenter og hotell/leilighetsbygg i Flå sentrum, 9 minutter unna Roppemoen. Innenfor en radius på 30 minutter fins det ytterligere overnattings-tilbud med både hotell/motell og leiligheter.

Infrastruktur

Generelt

Hallingdal og Gol er et trafikknutepunkt i Sør-Norge, mellom øst og vest og mellom våre to største byer. I tillegg er Hallingdal en viktig transportkorridor mellom Østlandet og Vestlandet.

300 kV linje til Statnett går rett nord for industriområdet. 132 kV linje med trafostasjon til Glitre Energi Nett ligger ved innkjøring til Roppemoen.

Jernbane

Bergensbanen ligger helt inntil Roppemoen i nord og vest. Det vil bli tilrettelagt med sidespor til industriområde.

Ringeriksbanen med redusert kjøretid på ca. 50 min. er ferdig planlagt med godkjent statlig reguleringsplan. Det forventes at byggestart vil skje 2021/2022 med ferdigstillelse 2029. Avklaring vil skje i Stortinget, senest juni 2021.

Med fremtidig arbeidskraft som skissert vil det være høyst aktuelt å etablere lokaltog Ål – Hønefoss, med plattform på Roppemoen.

Vei

Rv7 er hovedveien mellom Hønefoss og Hallingdal, og sammen med Rv52 Hemsedal, en av hovedveiene mot Vestlandet. Rv7 ligger et stenkast fra Roppemoen. Kjøretid Hønefoss – Roppemoen er 50 min. Når det gjelder kjøretid Oslo – Hønefoss vil den bli vesentlig redusert de nærmeste årene. E16, Sandvika – Skaret vil være ferdig utbygd med firefelts motorvei i 2024. Ved realisering av Ringeriksbanen vil det også bli etablert firefelts motorveg Skaret – Hønefoss, planlagt ferdig 2029.

På strekningen Hønefoss – Gardermoen (E16) pågår det to større veiprosjekter.

Nymoen–Eggemoen og Eggemoen–Olum.

Ny E16 mellom Eggemoen og Olum er forventet åpnet for trafikk i 2022.

For E16 Nymoen-Eggemoen er det ikke endelig avklart anleggsstart.

Bredbånd

Det er etablert fiber ut til industriområdet. Som standard kan det leveres 10 GB kapasitet med redundans. Basert på et svært god utbygd stamnett med flere ringstrukturer øst-vest er det redundans/diversitet. Det kan enkelt legges til rette for ytterligere kapasiteter. Fibernettet inngår i samarbeidet ATB-Nett AS som eies av 9 unike energiverk/bredbåndsselskap.

Elektrisk kraft

I Hallingdal har det vært en omfattende vannkraft-utbygging. I et gjennomsnitt år blir det produsert ca. 4500 GWh. Maks yting ca. 1000 MW.

Roppemoen ligger i nærheten av Flå transformatorstasjon. Denne stasjonen har tosidig forsyning på 132kV, med muligheter for forsyning fra Statnetts innføringsstasjon på Nesbyen og på Ringerike. I begge disse stasjonene er det i dag transformatorer med noe begrenset kapasitet. Avstanden til Ringerike er 60 km og fra Nes er det 41 km.

Kapasiteten til området i første fase må økes for å kunne tilby ønsket uttak 100 MW. Dette kan løses ved å bygge om dagens ledning fra Nes transformatorstasjon til Flå til en dobbelt 132kV ledning i eksisterende trase. I tillegg vil det være behov for en utvidelse av Flå transformatorstasjon - alternativt en ny stasjon ved batterifabrikken. Tiltakene vil kreve konsesjon, men vil med god fremdrift være klar til 2025. Statnett må etablere økt transformeringskapasitet i Nes. I tillegg må transformeringskapasiteten i Ringerike økes tilsvarende som i Nes.

Det vil også kunne tilbys effektuttaket på 300 MW. I tillegg til investeringer fase 1 må det bygges ny dobbeltlinje fra Flå til Statnetts innføringsstasjon på Ringerike. Avhengig av trasevalg er strekningen anslått til ca. 60 km. Det må også anskaffes en transformator på Ringerike.

Tiltakene beskrevet ovenfor er til dels omfattende, som er forventet ved så store kraftuttak, som en storskala batterifabrikk krever. Det positive er Hallingdal sin felles oppslutning om dette prosjektet blant kommuner og befolkningen, som både er tidsbesparende og forenkler med tanke på konsesjonene som tiltak av denne typen krever. Det er et ønske fra Statnett å benytte elektrisk kraft der det produseres, noe som det er gode muligheter for i Hallingdal. Vi har i dag kontakt med flere tilbydere på linje- og transformatorleveranse og arbeid til dette, som gjør oss ytterligere kostnads- og tidsbesparende.

Kjølevann og prosessvann

Grunnvannsbrønn i løsmasser vil tilfredsstille behov for kjølevann og prosessvann, ca. 35 l/s fase 1, med mulighet for senere økt behov.

Solinnstråling

Det er bedre tilgjengelige solenergiressurser i Flå, sammenlignet med alle de andre lokasjonene i regionen. Det er også en tydelig trend med økende solenergiressurser fra Gol, til Nesbyen til Flå. Den økende trenden kan korreleres til både NASA SSE og målinger fra NIBIO.

Meteonorm: 821 kWh/m² / år ± 5 %

NASA SSE: 934 kWh/ m² / år ± 5.6 %

Dette betyr at det vil være mulig å bruke solenergi for å dekke deler av energibehovet internt i området, f.eks. til kontorbygg.

Bo i Hallingdal

Hallingdal er en attraktiv bostedsregion, noe som også blir synliggjort i Telemarkforskning sin regionale analyse for Buskerud (2017). Her er Hallingdal rangert som nummer 7 av 85 økonomiske regioner i Norge og Flå er rangert som nummer 7 av landets kommuner. I tillegg til at en batterifabrikk vil skape mange nye direkte og indirekte arbeidsplasser vil etableringen virke som en magnet, som tiltrekker seg nye næringer, i et område som har høy bostedsattraktivitet. Og med realiseringen av Ringeriksbanen vil det uten tvil bli en sterk oppblomstring av arbeidsplasser.

Kommunene i Hallingdal har svært gode kommunale tjenestetilbud med høy standard. Det er også aktivitetstilbud/fritidstilbud og kulturliv i norgestoppen. Dette må til en viss grad tilskrives tilrettelegging for turister/

hyttehallinger. Hallingdal har i vintersesongen ca. 2000 km. oppkjørte langrennsløyper og det er en storstilt satsing på sykkelstier.

I Hallingdal er det to videregående skoler og toppidrettsgymnas på Geilo, der det også er fagskole innen reiseliv. I Hønefoss er det to videregående skoler, noe som gjør at man innenfor 1 times kjøring fra Flå har tilgang på 4 videregående skoler. USNs «Campus Ringerike» er et universitetsmiljø med 1200 studenter.

Ringerike sykehus på Hønefoss ligger 50 min. fra Roppemoen. I tillegg har Hallingdal et «nærpsykehus», Hallingdal sjukestugu på Ål, der også Norsk Luftambulansse er lokalisert. Hallingdal brann- og redningsteneste er et interkommunalt samarbeid for kommunene i Hallingdal, med egen brannstasjon i Flå sentrum.

Sats på HALLINGDAL

VIDERE KONTAKT:

Vi står gjerne til tjeneste
med videre og utfyllende opplysninger.

MERETE H. GANDRUD

Ordfører, Flå kommune

Tlf: 482 03 062

merete.gandrud@flaa.kommune.no

SOLVEIG VESTENFOR

Rådsordfører Regionrådet for Hallingdal,
Ordfører, Ål kommune

Tlf: 988 73 422

solveig.vestenfor@aal.kommune.no

KNUT ARNE GURIGARD

Prosjektleder, Regionrådet for Hallingdal

Tlf: 992 87 940

kag@hallingdal.no

FOTO:

Kart: Asplan Viak

Forsidefoto: Ole Johs. Brye

Terje Bjørnsen (Hallingskarvet)

Sjemmedalhytta AS (Langrennsbilde)

Njål Svingheim (Togbildet)

Hafslund Eco (Dammen)

Vegard Breie (Sykkel)

LAYOUT:

Hallingdølen AS